

P R E M I S
DRAC
2017

OBRES GUANYADORES

IX Premi Literari Drac
Òmnium Cultural del Solsonès

PREMIS
DRAC
2017

MÚSICA DE POSIDÒNIA

CRISTINA ÁLVAREZ ROIG

IX Premi Literari Drac
Òmnium Cultural del Solsonès (abril de 2017)

QUADRE INACABAT

Al meu pare, perquè ja fa deu anys

Hi ha una platja que espera i un mar que es va adormir
amb la primera llum, la de la teva nit,
la nostra eternitat. Hi ha deu estrelles noves
i deu hiverns que enyoren els colors que inventaves
damunt un llenç en blanc, quan el temps se't desfeia
en un capvespre líquid. I del no-res naixien
flors amb pètals de pluja, ocells color de cel,
muntanyes violetes, conreus de blat amb sol,
neu de mar embravida i horitzons fets de somnis.
Hi ha una lluna que et vetlla aquesta pell de llum
que et va abandonar el cos massa aviat encara.
Ja fa deu anys que sóc el quadre inacabat
que et busca entre l'absència i et retroba en el buit,
allà on tot és possible: un abisme d'amor.

*

ARA QUE ÉS PRIMAVERA

Al meu pare, per tots els confins de l'amor

De tu conservo l'aroma del mar
i aquella mirada color de pluja
lenta, que també és la meva. L'onatge
em parlava amb la teva veu i tu
m'abraçaves amb pell d'aigua, carícia
d'unes mans que ara ja són el meu tacte.
Et recordo entre platges oblidades
mentre comprenc la profunda tristor
i que et perdessis en els horitzons
que pintaves en llenços de solitud.
Potser pressenties que en la nit més
llarga de totes els colors i les
paraules s'anirien esvaint
dins la foscor; potser vas intuir
que vindria un hivern que glaçaria
els records. Però ara que és primavera
has de saber que els teus arbres són plens
de fruits i que els blaus que tant t'estimaves
seran, per sempre, el meu mar i el meu cel:
els nostres confins, pare, de l'amor.

ÒMNIUM
LLENGUA CULTURA PAÍS
SOLSONÈS

PREMIS
DRAC
2017

SOMNI DE TARDOR

A Josefina Peraire Alcubierre, tan bella com el mar

Les hores passen lentes des que vas adormir-te
amb ulls de cel suau: mirada cristal·lina
d'on neixen tots els somnis que ja són tacte, veu,
olor de sol de posta, i un plor silent de molsa
que em va calant endins. Plou sempre, i plou llum,
la llum d'aquell octubre que vol ser llum de maig.
Però tu dorms, molt bella, tan bella com el mar
o un camp daurat que dansa molt abraçat al vent,
mostrant el seu desig amb llavis de rosella.
I dorms, encara dorms. Potser somies versos
que es van tornar paisatge, ¿o és que els teus paisatges
els vas transformar en vers? ¿On és la poesia
que et va escollir per viure a dintre de la pell?
¿I aquella llum d'octubre que vas endur-te amb tu?
Les hores passen lentes des que vas adormir-te
en el record d'un bes robat a la tardor.

*

MÚSICA DE POSIDÒNIA

A Israel Clarà, per tantes músiques de vida

La nit s'ha emmirallat en una dona d'aigua
mentre el mar es buidava dels colors de les hores.
Li volen, de la pell, mil ocells violetes
que en el cel es faran estrella. Dels llençols
on s'havia adormit la memòria, s'anava
descosint una música com fils de posidònia
que m'acariciarien la nuesa de l'ànima,
mes enllà dels sentits. El meu cos es tornava
transparent d'un desig tan vermell que inundava
l'horitzó entre les ales obertes del capvespre,
ara que el firmament es desvestia per
mostrar-nos les entranyes de l'univers: el ventre
amniòtic on suren els estels que reneixen
dels límits blaus del dia, del somni de la nit.

ÒMNIUM
LLENGUA CULTURA PAÍS
SOLSONÈS

PREMIS
DRAC
2017

QUINZE VOLTES MALGRAT TOT

JOAN GRAELL I PIQUÉ

IX Premi Literari Drac
Òmnium Cultural del Solsonès (abril de 2017)

...i veies al teu davant un home vestit de blanc que semblava que només portava calçotets i samarreta, algun que venia amb una gàbia de rates i les engegava als peus de les dones que allà al racó de la plaça contemplaven el ball, els peus gelats, i la cara lluenta de fred, i que en veure les rates armaven un terratrèmol espantós.

Josep Espar Tressens i Francesc Espar Tressens
Del llibre Coses d'Organyà, d'ahir i avui

Lleida: Diputació de Lleida-Ajuntament d'Organyà, 1988

Vaig conèixer l'Olga el mes passat, al carnaval de Solsona. Ella seia en un racó de la Taverna del Gat Escaldat i jo, del taulell estant, no li vaig treure l'ull de sobre ni un sol moment. Estava sola. El got va girar tres vegades entre els meus dits abans d'empassar-me tot el contingut d'un sol glop. La vaig tornar a repassar de dalt a baix amb la mirada. Ja feia estona que havia perdut el control: el meu desig s'acanalava per l'escot enervant de la brusa, es perdia sota el tall vertiginós de la faldilla, s'ablamava en la fulgència humida dels llavis... Els duia pintats de color lila. De sobte, vaig tornar a la crua realitat: ella s'havia aixecat del seu escambell i venia directament cap a mi. «Què mires, tant? Potser ja tremes i tot!» Jo em vaig esverar: «Mmm...! Què vols que et digui?... De femelles tan ben acabades com tu, no n'han parit gaires per aquests verals...». No s'ho va prendre gaire bé: «Que et fots de mi o què?», però em va donar una segona oportunitat: si la volia conèixer millor, aquella nit seria al ball de disfresses de la Xelsa. «Jo aniré vestida de bruixa. Vine'm a buscar i ballarem; si és que en saps, de ballar...» Ho recordo perfectament, com si ho hagués viscut la nit passada (tot i que en aquell temps ni tan sols el meu pare havia nascut). L'Hostal de la Guineu semblava un formiguer. Un bullit de gent entrava per la porta i anava i venia d'una sala a l'altra, aixecant a tort i a dret un renou de crits i gatzara: homes i dones, vells i canalla, amb la cara pintada, abillats amb vestits estrofolaris, amb perruques de tots els colors i nassos de cartró. Uns amagaven llur identitat rere l'expressió burlesca de les caretes; en altres, es manifestava l'esperit de tota mena d'animals (sobretot porcs, ases i guineus). Els rostres humans eren molt grotescos: guerxos, orelluts o esdentegats. Tots sense excepció estaven disposats a gaudir amb fruïció dels plaers que els oferia aquell ambient esbojarrat. La sala petita era un anar i venir continu de plats, porrons de vi i cartes que canviaven de mans. Un fumerol gràvid de suculentos olors s'escapolia de les graelles i es barrejava amb el vapor de les olles i les cassoles abans de penetrar nas endins: olor de fesols amb careta de porc, de carn i freixura de corder, d'escudella barrejada, de botifarra, de tords rostits amb alls tendres, de costella de porc amb mel, de trumfos* escalivats amb ceba, de pèsols negres amb cansalada, de blat de moro pelat

ÒMNIUM
LENGUA CULTURA PAÍS
SOLSONÈS

PREMIS
DRAC
2017

amb peu de porc, de bacallà amb samfaina, de conill de bosc confitat amb cargols, d'estofat de llebra* i porc fer, de pomes al caliu, de brossat... La sala principal no podia encabir tanta gent. Assegut en un seti al costat dels músics, el rei Carnestoltes presidia un escenari que incitava a alliberar els instints més irracionals, a lliurar-se a la gresca i la disbauxa, deixant de banda, ni que només fos una nit, les tribulacions i el jou de la feina. Per Carnestoltes, la República ho permetia: mentre durava la festa, el costum donava ple dret a fer escarni de tot el que fes olor de respectable i decent. El bisbe, la guàrdia civil i l'home-dona amb faldilla curta, mitges translúcides i bigoti garneu hi estaven degudament representats. Qualsevol oportunitat que es presentés era aprofitada per a fer animalades. Al fort del ball, una colla de joves va irrompre per la porta de l'hostal armant un gran sacramental de crits i esquellots. Anaven embolicats amb llençols (al cap, a tall de barretina, s'hi havien trossat una coixinera) i menaven una oca estacada amb un cordill. Travessaren, com un ramat de bestiar esgarriat, per entremig de les taules dels jugadors de cartes, i en una corredissa es plantaren al bell mig de la sala del ball. Just en el moment que tots els balladors hagueren fet exactament set voltes —les vaig comptar una per una—, el que anava al davant de la colla va fer parar la música al mig d'un vals-pericon i demanà una ampolla de moscatell a l'hostaler. Els tres músics —tres homes molt vells que tocaven l'acordió, el violí i el clarinet— van agafar una enrabiada de cal Déu. Mentre els seus companys subjectaven la pobra bèstia i li mantenien el bec obert, aquell salvatge li'n va engargallar mitja ampolla coll avall. Tot seguit, cargolà un cigarro de tana, l'encengué, el posà al bec de l'oca i el lligà amb una veta per evitar que l'hi caigués. Quan la van deixar anar, estava tan marejada que amb prou feines es podia tenir dreta, però, com que el fum del tabac l'asfixiava, va començar a donar tombs en rodó i a batre desesperadament les ales. Aleshores, aquell sonat cridà: «Ball de l'oca fumadora!», i tots els de la colla respongueren amb un crit a l'uníson: «Carnestoltes, quinze voltes!», i començaren a giravoltar fent repicar desmanyotadament els esquellots amb un moviment frenètic i convuls de braços i cames que imitava els rampells espasmòdics del pobre animal. En aquell llarg instant, valent-me del desconcert general, vaig aparèixer d'improvís a les escales que s'enfilaven cap a les cambres de l'hostal amb una gàbia atapeïda de rates a cada mà. Malgrat l'embriagament, l'oca em contemplava, com la resta de persones de la sala, amb els ulls esbatanats per una barreja de sorpresa i esfereïment. L'esvalot de crits que s'ordí quan vaig alliberar les rates damunt els seus caps, afegit al temperi de les esquelles, s'escampà agitadament i ressonà amb gran estrèpit per tota la sala. D'un moment a l'altre s'ensorrarien els trebols de l'hostal. El terrabastall m'abocà a un carreró fosc que moria a les eres del poble. Quan tot just començava a perdre de vista la tèrbola llum de l'hostal vaig ensumar un cos de femella jove i calenta. Em va costar molt de trobar l'Olga. A l'hora de començar el ball, a la Xelsa ja no hi cabia ni una agulla, i de dones disfressades de bruixes n'hi havia un fotimer. De fet, va ser ella la que em va trobar a mi. L'ànsia de buscar-la m'havia obert la set i de seguida em vaig barrejar amb els que buidaven ampolles de cervesa i gots de cuba-libre en un dels taulells. Algú em va tocar l'espatlla i, en girar-me, una bruixa amb els llavis pintats de color lila em va abraçar i em va fer un humit i

PREMIS
DRAC
2017

voluptuós petó als llavis. Em vaig posar a cent. L'Olga m'agafà la mà i m'arrossegà cap a un extrem del ball. «Vine. T'he d'ensenyar una cosa... Veus aquell moreno d'allà, el que porta el barret de mexicà i les pistoles? És un malparit, un fill de puta que em fa xantatge. S'aprofita de mi i he de fer el que em diu perquè té unes fotos que comprometen la meva família. Si no li faig cas, el meu pare està perdut. Maleït cabró! Ell no sap que sóc aquí. Si em veïés amb tu, et mataria. Però vestida així no es fixarà en mi. Necessito la teva ajuda. He de recuperar les fotos. Però jo sola no m'hi veig amb cor. Si m'ajudes, et prometo que et faré molt feliç.» Llavors em va abraçar i vam tornar a ajuntar els llavis. Jo vaig mirar de reüll un home vestit amb frac, amb bigoti i un corb viu damunt l'espatlla, que ens va passar a frec. «Juraria que és el mateix Edgar Allan Poe en persona.» Darrere seu, un gat negre immens —ben bé donava la mesura del meu cos— va aparèixer caminant dret per les escales que pujaven dels lavabos amb una gàbia plena de rates a cada mà. Estava trasbalsat. Fent una cabriola vertiginosa s'enfilà sobre el taulell, obrí les gàbies i n'abocà el contingut per damunt dels caps de la gent. Tot seguit girà en sec, arrencà a córrer per sobre el taulell i passà com un fosc llampec entremig de les fileres de gots i ampolles. En arribar a l'extrem, saltà cap a les llotges d'un lateral, trencà el vidre d'una finestra i es llançà com un felí cap a l'exterior. Mentre això passava, l'Olga no va separar ni una dècima de mil·límetre els seus llavis dels meus. Vam ballar tota la nit sense donar-nos treva, com dos esperitats. Jo estava molt excitat. El seu cos d'heura es bellugava frenèticament i s'arrapava al meu com si volgués arrelar-hi. A la matinada, quan ens vam acomiadar, el desig em cremava la pell. Vaig veure sortir el sol estirat de panxa enlaire sobre el mosaic de la plaça del Camp. Si la tardor passada no haguéssim fet nova la teulada de la paller, les goteres ens haurien podrit la trepadella. Quan els paletes van descobrir les bigues, van trobar un sarró de pastor entaforat en una esquerdada al cap d'una paret. Dins hi havia una disfressa feta amb pells de gat negre, adobades i cosides amb molta perícia. A mi em va fer gràcia, la vaig rentar (feia una pudor immunda) i me la vaig emportar cap al pis de Solsona. La vaig penjar a la barana del balcó dissimulada enmig d'un parell de tovalloles perquè s'acabés d'airejar. Aquest vespre no he pogut resistir la temptació de posar-me-la per anar al ball de disfresses de la Xelsa. És una peça uniforme i elàstica que s'adapta a la forma i al volum del cos humà. Només tocar-me la pell, la pudor ha desaparegut i se m'ha arrapat a la carn com si tingués vida pròpia. Davant del mirall, de l'home que s'amaga sota aquesta aparença felina només en queden a la vista els llavis i els ulls. Si és necessari, l'instrument també es pot fer sortir per un fals doblec de l'engonal. Em carregó d'energia. Estic pletòric i desficiós. En un breu instant, una imatge terrible em travessa el cervell: posseeixo salvatgement una noia jove en un carreró fosc, dins la negror horrible d'un cos de gat; una corrua furiosa de gent em persegueix i m'increpa, m'empaiten a cantalades, però aconsegueixo fugir, saltar la paret d'una era i colgar-me dins el bolló* d'una paller. Aquest record no pot ser meu de cap manera, però l'home que surt despullat a primera hora del matí de la paller i es fica dins el riu per apaivagar el defici de la pell no hi ha dubte que sóc jo, o, si més no, algú que porta la mateixa sang. Només l'olor de les

ÒMNIUM
LENGUA CULTURA PAÍS
SOLSONÉS

PREMIS
DRAC
2017

rates, que provenia d'un magatzem proper a la Xelsa, m'ha expulsat aquest fals record del pensament. Hi ha, tanmateix, un altre record que m'atribola: he saltat per una finestra i de poc no m'escalbro. No podia caminar, avançava fent tortes i rebotant-me per terra cada cinc passes. Per fi, després de donar dues voltes a l'entorn de la catedral i de posar el cap en remull sota el raig de la font una bona estona, he aconseguit enfilar-me pel cim del carrer Castell. L'únic record nítid: davant la Criolla m'he trobat aquell boig vestit de mexicà palplantat al mig del carrer i amenaçant-me amb una pistola. «Manito, me gusta mucho tu disfraz. Sácatelo. Lo quiero yo, para mi colección.» L'accent de mexicà era fingit, però la pistola estava carregada... I a fe de Déu que aquell fill de mala mare té punteria! Ha apuntat directament al meu cap i ha disparat... I m'ha foradat una orella (la de gat). Així que m'he l'he tret, m'he quedat fet pols, com si una piconadora m'hagués passat per sobre. Estava exhaust i em feien mal tots els ossos. M'he despertat a la matinada, a la carretera de Sant Climent, al costat del ruc de la colla del jovent de Cambrils, que ha romàs tota la nit estacat amb resignació al para-xocs d'un cotxe. Despullat, descalç, tremolant de fred, m'he vist amb penes i treballs d'arribar fins al pis. He dormit dos dies seguits, com una marmota. Per això ho he fet, Olga: per tu, pel fosc embruix dels teus ulls, pel teu cos d'ambre calent. No sé si aquesta fal·lera irreprimible, si aquesta necessitat dissoluta de veure't, de besar-te, de grapejar-te, és una exacerbació vehement i torbadora de l'amor o és només un desig malaltís, un deler lasciu que no em deixa viure, un foc que em crema les entranyes. Per més que vulgui, no aconsegueixo esborrar la teva imatge voluptuosa del meu pensament. Cada vegada em tens més captiu. Per tu he baixat a l'infern i m'he venut l'ànima al diable, Olga. Ara, si no et puc tenir, em tornaré boig. Entrar al pis no ha sigut difícil, perquè la porta estava entreoberta. En travessar el rebedor, m'ha sobtat una bafarada agra i pudent, un tuf molt penetrant i desagradable de fems i de resclosit, que gairebé m'ha fet marejar (i això que jo estic acostumat a aquestes olors). Dins la seva habitació, la ferum ha esdevingut insuportable: m'he hagut de lligar un mocador a la cara. Allò era un cau de merda. Està ben sonat, aquest paio! Dormia estirat de bocaterrosa a sobre el llit i portava posada la mateixa pell de gat negre que aquell que ens va tirar les rates damunt el cap a la Xelsa. Tenia el llit completament colgat de gats! Havia convertit aquella habitació en un lloc infecte i macabre: les parets estaven cobertes de gàbies, atapeïdes de rates! Quan hi he entrat, tots els gats s'han despertat i han començat a miolar i a donar tombs al voltant del llit. Semblava com si li vetllessin el son. Llavors ho he vist tot perdut. Però ell, per sort meva, dormia com un tronc i li he pogut injectar sense problemes un somnífer per a cavalls. M'ha costat Déu i ajuda, de fer sortir els gats del pis! He regirat tots els racons de dalt a baix, però no he sigut capaç de trobar les fotos fins a la matinada, quan ell ha començat a suar com un porc i l'he despullat perquè temia que es despertés o s'ofegués: les portava embolicades amb una paperina de plàstic sota la pell de gat, el fotut carnús! Aquell desgraciat encara dormirà unes quantes hores. L'he deixat al passadís del replà, tapat amb una manta. S'hi hauria podrit, allí dins. «Les fotos ja les tinc en un lloc segur. Amb les corredisses encara no he tingut temps de mirar-les amb

PREMIS
DRAC
2017

atenció. Suposo que hi deuen ser totes. Demà te les portaré, perquè les puguis revisar amb calma.» Ara mateix, la pell de gat m'oprimeix el crani, però no em fa mal. L'Olga ja arriba. El missatge que li he deixat aquest matí al contestador automàtic del telèfon era prou clar: «Ja he vist les fotos. Ara són en un lloc segur. Les té un advocat de Barcelona que és amic dels meus pares. Això és molt fort! El teu pare és un fill de puta! Un salvatge sense escrúpols! S'ha de tenir molt fetge per fer això a una criatura!... Ara no et queda cap altra sortida que fer-me cas. Dóna'm el que vull i no us denunciaré. I no provis d'enganyar-me: jo no sóc tan ruc com l'altre gat. Si em passa res, l'advocat publicarà les fotos a la premsa. Així doncs, valdrà més que comencis a complaure'm en tot el que et demani. Porta't bé; si no, el teu pare es podrirà a la presó. Durant tot aquest temps has jugat amb mi. Jo estava completament encegat i m'has fet ballar al teu voltant de la manera que has volgut, com si fos una baldufa... He fet tot el que m'has demanat amb els ulls aclucats, sense adonar-me que jugaves amb mi i que l'únic que t'interessava eren les fotos. Només em volies per a això. Ets una malparida! Però ara la sort t'ha girat l'esquena; ara qui té els asos a la mà sóc jo... Si em fas emprenyar, jo també en puc arribar a ser molt, de cruel! T'espero a mitjanit, a la granja que hi ha una mica més enllà de la Mare de la Font, al marge esquerre de la carretera: posa't una faldilla curta i pinta't els llavis de color lila. Jo aniré vestit amb una pell de gat negre. Serà una nit boja de sexe i cacera!...».

Lèxic en desús i variants dialectals:

bolló: pellofa que cobreix el gra dels cereals i la trepadella.

llebra: llebre.

trumfo: patata.

